

Satakunnan sosiaaliset raportit 2022-2023 suhteessa tutkittuun tietoon ja tilastoihin

Lisätietoja antaa:

Sosiaalihuollon asiantuntija Minka Leino-Holm, minka.leino-holm@pikassos.fi

Millaisessa maailmassa elämme? Megatrendit 2023

(Sitra)

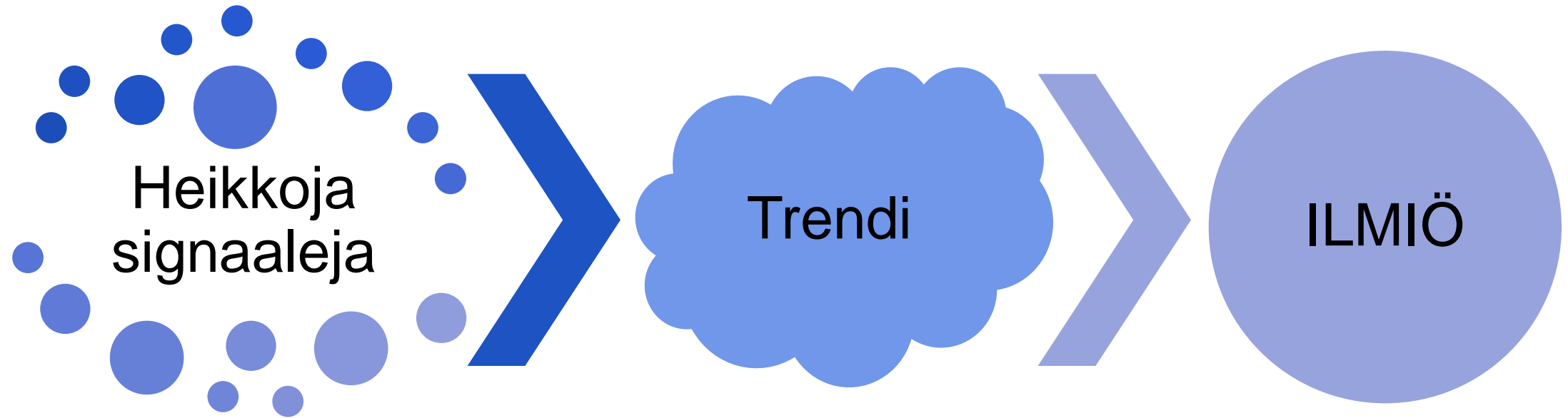
Luonnon kantokyky murenee

Hyvinvoinnin haasteet kasvavat

Demokratian kamppailu kovenee

Talouden perusta rakoilee

Kilpailu digivallasta kiihtyy

Huolta aiheuttava trendi: Mihin suuntaan sote-palvelut ovat menossa?

- Palveluiden saatavuudessa, saavutettavuudessa ja laadussa on puutteita tai tapahtunut heikennystä hyvinvointialueelle siirtymisen myötä.
- Samoin siinä, miten palvelut vastaavat asiakkaiden tarpeisiin, on puutteita.
- Yllä oleva johtaa siihen, että vaikeassa asemassa olevien ihmisten tilanteet vaikeutuvat edelleen.

Heikkoja signaaleja eli viestejä siitä, mihin suuntaan olemme menossa ja mihin meidän tulisi kiinnittää huomiota (+ ratkaisuehdotuksia):

- **Suomen sotien sotaorpojen palveluita tulisi lisätä ja kehittää**, mm. vertaistoimintaa ja kuntoutusta.
- **Traumatisoituneen tai vaikeasti oireilevan asiakkaan auttamiseen ei ole riittävää osaamista** → Traumatietoisuuden lisääminen, osaamisen vahvistaminen. Täydennyskouluttautumisen tukeminen esim. palkallisilla opintovapailta.
- **Nuorten pääsemisen sosiaaliseen kuntoutukseen on tullut hyvinvointialueen myötä lähes mahdottomaksi.**
- **lääkäiden palveluissa ei ole palveluja vaativissa tilanteissa oleville** → lääkäiden palveluihin tulee saada riittävästi sosiaalityöntekijän ja sosiaaliohjaajan palveluja.
- **Tiukka talouskuri näkyy asiakkaille:** Asiakkaat ovat kuvailleet taloudellisten tukien kriteerien tiukentuneen hyvinvointialueen aloitettua, ja tunne inhimillisestä kohtelusta on kadonnut.
- **Muistipoliklinikan jonotusaika on pitkä:** Maantiekadun muistipoliklinikan lääkärivastaanottolle on liian pitkä jono, asiakkaiden tilanteet muuttuvat ja testitulokset vanhenevat odotellessa. Hoidon alkaminen viivästyy. → Lääkäritilannetta tulee parantaa ja palveluseleiden käyttö mahdollistaa.
- **Kehitysvammadiagnoosin aikuisena saavat eivät saa tukea** → Olennaista on, että ihmisen arkeen saadaan merkityksellisyyttä. Tämä vaatii mm. riittävästi innostuneita työvalmentajia.
- **Erilaisten palveluiden toimintatavat eivät tue vaikeassa tilanteessa olevia ihmisiä**, esim. pankit.
- **Kuntouttavan työtoiminnan piirissä ilmennyt tietosuoja- ja turvaongelma** → Ratkaistu olemalla yhteydessä palvelun johtoon ja tietosuojavastaavaan.

Yleisiä ratkaisu- ja toimenpide-ehdotuksia sote-palveluiden kehittämiseksi:

- Valmisteilla olevat ja tehtävät päätökset tulee saattaa riittävän varhaisessa **tietoon** ihmisille, joita päätökset koskevat – sekä asukkaille, asiakkaille, kuin työntekijöille. Rehellisyys ja **avoimuus** on tärkeää.
- Jos päätetään rajoittaa jonkun palvelun tai etuuden saantia, tai lopettaa se kokonaan, tulisi tarjota muita **vaihtoehtoja**, jotka voivat vastata rajoitettavan tai lopetettavan palvelun jättämään palvelutarpeeseen.
- **Kokemusasiiantuntijoita** tulisi hyödyntää yhä enemmän ammattilaisen antaman tuen ohessa. Kokemusasiiantuntijalla on ainutlaatuista tietoa sairauden tai vamman kanssa elämisestä sekä usein kokemusta samoista oireista kuin asiakkaalla. Kokemusasiiantuntijoiden tuki voisi lisätä asiakkaiden ymmärretyksi tulemisen kokemusta.
- Toipumista edistäviksi asioiksi on havaittu asiakkaan osakseen saama **arvostus ja luottamus**. Lisäksi positiivinen palaute, vastuun antaminen, osallisuuden kokemuksen edistäminen ja ihmisen merkittävyyden näkyväksi tekeminen ovat olleet merkittäviä asioita. Asiakkaiden **osallisuus** sosiaalipalveluiden kehittämisessä ja toteuttamisessa tulee varmistaa monella tasolla.

Huolta aiheuttava trendi: Mihin suuntaan sote-alan työ on menossa?

- Työn tekemisen mahdollisuudet ovat kaventuneet hyvinvointialueelle siirtymisen jälkeen.
- Uudet tavat organisoida tai jakaa työtä ovat tuoneet mukanaan uudenlaisia riskejä ja epäkohtia.
- Työn sujuvuudessa, sisäisessä tiedonkulussa ja monialaisessa yhteistyössä on parannettavaa. Toisaalta monialainen yhteistyö voi myös olla toimivaa ja suuri voimavara.

Heikkoja signaaleja eli viestejä siitä, mihin suuntaan olemme menossa ja mihin meidän tulisi kiinnittää huomiota (+ ratkaisuehdotuksia):

- **Tiukka kontrolli vs. ammattihenkilön harkintavalta:** Päätöksiä seurataan tiukasti ja niistä joutuu herkästi keskustelemaan ylempien esihenkilöiden kanssa.
- **Tunne siitä, ettei asiakastyön ammattilaisten kehitysehdotukset näy kehitettävissä toimintamalleissa,** esimerkkinä monialaisen tiimimallin kehittäminen.
- **Palvelutehtäväkohtainen tiedonkulku on vaikeaa.** Tarve yhteisille alustoille, joilla keskustella tai jakaa tietoa. Tieto kulkee esihenkilöiden kautta. Yhteinen keskustelu samaa työtä tekevien kanssa olisi tärkeää.
- **Ammattilaisten välinen yhteistyö heikentynyt hyvinvointialueen perustamisen myötä.** Taustalla mahdollisesti mm. kuormitus, organisaation muutokset sekä muutokset henkilökunnassa?
- **TOISAALTA: Eri toimijoiden välinen yhteistyö on ollut toimivaa.** Yhteinen tavoite on selvästi ollut asiakkaan paras.
- **Tehtävien uudelleen organisoiminen ja jakaminen voi tuoda uusia epäkohtia.** Kun sosiaaliohjaajille siirretään tehtäviä, jotka ovat aiemmin kuuluneet sosiaalityöntekijöille, herää huoli asiakkaan oikeuksien toteutumisesta ja riittävästä osaamisesta. Lisäksi tämä herättää kysymyksiä eri ammattilaisten isoihinkin palkkaeroihin liittyen. → Jos tehtävänkuvia muokataan, **palkkausta** pitää tarkastella samalla. Lisäksi tulee tarjota riittävän kattava **perehdytys** ja tarvittaessa **täydennyskoulutusta** uusiin tehtäviin.
- Nämä eivät ole vain satakuntalaisia ongelmia: Ammattijärjestö Talentian huhtikuussa 2023 tekemä valtakunnallinen selvitys kertoo, että 41 % jäsenkyselyyn vastanneista raportoi, että muutto kunnalta hyvinvointialueen palvelukseen on tuonut muutoksia työtehtäviin. Vaikutuksista valtaosan raportoitiin olleen negatiivisia. Vastanneista 56 prosenttia koki vuoden vaihteessa tapahtuneen uudistuksen vaikuttaneen omaan työhön negatiivisesti. Lähes puolet vastaajista koki, että ei saa riittävästi ammatillista tukea. Vastaajista 67 prosenttia puolestaan koki, että työn organisoinnissa on ollut haasteita. (<https://www.talentia.fi/uutiset/hyvinvointialueuudistus-toi-vaikeuksia-sosiaalialalle-touhu-tuntuu-suurelta-sirkukselta/>)

Huolta aiheuttavia trendejä eri puolilta:

- Neuropsykiatrisesti oireilevien ihmisten riittämättömät palvelut, väliinputoaminen, avunsaannin pitkittyminen
- Omaishoitajien jaksaminen on koetuksella ja heidän palvelunsa ovat riittämättömiä
- Taloudellisen ahdingon lisääntyminen ja syveneminen
- Koulupudokkuus
- Ei-oppivelvolliset väliinputoajina
- Digipalveluiden lisääntyminen ja digiosattomuus
- Myönteinen peli- tai alkoholikulttuuri vs. Riippuvuuksiin liittyvä stigma

Sosiaalinen raportointi: Mistä on kyse?

- ◇ Raportointi on osa Satakunnan Tulevaisuuden sote-keskus –hankkeen kehittämistyötä ja liittyy rakenteellisen sosiaalityön kehittämisen osaluueeseen.
- ◇ Keväällä 2023 (3-4/23) raporteja kirjasi yhteensä 10 henkilöä.
- ◇ Suurin osa vastaajista toimii sosiaalihuollon eri palveluissa. Osa vastaajista on järjestöjen edustajia.
- ◇ Havainnot koskevat sekä koko hyvinvointialuetta, että yksittäisten kuntien alueita.
- ◇ Suurin osa raportoiduista havainnoista on tehty omassa työssä. Osa havainnoista on tullut esiin keskusteluissa kollegoiden kanssa, moniammatillisessa verkostossa tai muualla.

Linkki videoon (4 min 20) aiheesta:

<https://youtu.be/FjBoMW5WwTo>

Ammattilainen kohtaa erilaisia ihmisiä. Hän saa tietoa heidän tilanteistaan, tarpeistaan ja toiveistaan.

Ammattilaisen saama tieto yhdistyy hänen koulutuksen sekä työkokemuksen kautta karttuneeseen asiantuntemukseen.

Kirjatut raportit käsitellään ja kootaan. Esiin tulevia asioita viedään eteenpäin esimerkiksi kertomalla niistä johdolle ja päätöksentekijöille, nostamalla esiin annettuja ratkaisuehdotuksia eri yhteyksissä sekä käyttämällä saatua tietoa johtamisen ja kehittämisen välineinä.

Ammattilainen raportoi havaintonsa, päätelmänsä sekä ratkaisuehdotuksiaan.